

Z e s ł a n i e c

PISMO RADY NAUKOWEJ ZARZĄDU GŁÓWNEGO
NR 74 ZWIĄZKU SYBIRAKÓW ROK 2018

Spis treści

- **Krzysztof Sadurski**
Bitwy powstania styczniowego 3
- **Celina Riedl**
Zbrodnia Katyńska i masowe deportacje rodzin ofiar11
- **Ks. Błażej Michalewski**
Tam gdzie Bóg pośle. Działalność duszpasterska ks. Józefa Kuczyńskiego19
- **Anna Małgorzata Kietlińska**
Polscy badacze Syberii w interpretacji plastycznej Pauliny Kopestyńskiej41
- RELACJE Z ZESŁANIA**
- **Ks. Józef Kuczyński**
Z posługą duszpasterską w Kazachstanie61
- KRONIKA**
- **Ryszard Sławczyński**
O dniach kultury polskiej w Chakasji 29 listopada – 3 grudnia 2017 roku. Jubileusz 20-lecia czasopisma „Rodacy” oraz Zespołu Folklorystycznego Syberyjski Krakowiak71
- **Joanna Arvaniti**
Nowa edycja wystawy Polscy badacze Syberii87
- **Regina Madej-Janiszek**
Strażnik pamięci o losach pozostałych na nieludzkiej ziemi91
- **Piotr Popławski**
Wyjątkowa wystawa w wyjątkową rocznicę – „Zbrodnia 1940” w Białymstoku94

Od redakcji

Choć nazwa „Zestaniec” nie budzi dziś wyraźnie negatywnych skojarzeń, jakie wywoływała jeszcze kilkadziesiąt lat temu, pamięć o represjach doznanych na Wschodzie jest nadal żywa. Ludzie powracają do nich w rozmowach, wspomnieniach, listach, opracowaniach naukowych. Część z nich została opublikowana i stanowi ważne świadectwo tamtych czasów. Wiele z nich zamieścił także nasz „Zestaniec”.

Wśród autorów, których prace znalazły się w tym numerze pisma, trzeba wymienić przede wszystkim artykuły Krzysztofa Sadurskiego, Celiny Riedl, ks. Błażeja Michalewskiego i Ryszarda Sławczyńskiego. Dotyczą one szeroko pojętej tematyki zagadnień polsko-syberyjskich, ujętych w prawie stuletnim przedziale czasowym.

W trudne dla naszych przodków lata niewoli wprowadza artykuł Krzysztofa Sadurskiego „Bitwy powstania styczniowego”. Autor zatrzymuje się tu na małym fragmencie wydarzeń, podając wiele faktów z bitew stoczonych w okolicach spokojnej wsi Moskalówka. Ten barwny, urozmaicony rodzinnymi fotografiami tekst wprowadza nas w dzieje rodziny Lechów, wiodącej dotąd spokojny żywot na Kijowszczyźnie.

Drugi artykuł „Zbrodnia Katyńska i masowe deportacje rodzin ofiar” również wyróżnia się ciekawym ujęciem. Autorka dedykowała go nie tylko zamordowanym ofiarom Armii Czerwonej, ale też innym grupom społecznym represjonowanym po 17 września 1939 roku. Warto również wymienić dwa artykuły, poświęcone księdzu Józefowi Kuczyńskiemu. W jednym z nich dzieje duchownego podzielone zostały na dwa etapy: pierwszy dotyczy jego prześladowań w Związku Radzieckim, drugi – działalności na Woły-

REGAŁ Z KSIĄŻKAMI

- Sergiusz Leończyk, *Cmentarze polskie na Uralu i Syberii*, Paris 2018.
(Małgorzata Dziura)97
- Ryszard Sławczyński, *Samochodem przez Kresy. Miejsca sercu bliskie*, Wrocław 2014.
(Małgorzata Dziura).....98
- Feliks Trusiewicz, *Hawryłko*, Biały Dunajec-Ostróg 2017.
(Małgorzata Dziura)100

Na okładce: Kościół w Zielonym Gaju (Kazachstan), w którym posługę duszpasterską sprawował ks. Józef Kuczyński (s. 1); wieś Biełojarka w obwodzie koczetańskim (s. 4). Obrazy Feliksa Mostowicza ze zbiorów Muzeum Niepodległości w Warszawie.

niu po powrocie do kraju. O zmarłym w 1982 roku duszpasterzu, bardzo ciepło wypowiadali się znający go parafianie, a repatriowany z Kazachstanu malarz Feliks Mostowicz nawet namalował jego portret, gdy ukrywał się w piwnicy jednego z wiejskich domów. Uzupełnieniem tego omówienia jest relacja posługi duszpasterskiej ks. Józefa w Kazachstanie.

Nie mniej interesujące są artykuły współczesne, a wśród nich tekst Anny Małgorzaty Kietlińskiej poświęcony portretom XIX-wiecznych znanych polskich badaczy Syberii. Prawie wszystkie namalowane osoby były zesłańcami, a towarzyszą im atrybuty związane z ich dokonaniem. Portrety te, znajdują się w zbiorach Muzeum Pamięci Sybiru i prezentowane są w „Zesłańcu”. Wykonała je Jakutka, Paulina Kopestyńska, artystka dobrze znana i ceniona przez osoby zajmujące się Syberią.

Na zakończenie trzeba dodać, że interesujących artykułów, sprawozdań i recenzji jest tu więcej i każdy może znaleźć w nich wartościowe treści, na które zwróci uwagę. Dlatego zachęcam do wnikliwego przeczytania kwartalnika.

Wiesław Krawczyński
Przewodniczący Rady Naukowej
Zarządu Głównego Związku Sybiraków

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Projekt współfinansowany w ramach sprawowania opieki
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą

Wydawca: Zarząd Główny Związku Sybiraków, ul. Mazowiecka 12; 00-048 Warszawa, tel. 22/827 93 71. **Redakcja:** A. Dobroński, A. Dzienkiewicz, W. Krawczyński, A. Kuczyński (red. nac.), A. Milewska-Młynik, Sekretarz redakcji: M. B. Kuczyńska. **Wykonawca:** Skład, druk i oprawa – QUAESTIO Przemysław Włodarczyk. **Copyright nazwy:** „Zesłaniec” by A. Kuczyński. **Adres redakcji:** ul. Bystrzycka 61/3; 54-215 Wrocław.